

Sygn. akt VIII C 776/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

dnia 14 lipca 2016 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w VIII Wydziale Cywilnym

w składzie: przewodniczący: SSR Bartek Męcina

protokolant: staż. Patrycja Krupczyńska

po rozpoznaniu w dniu 14 lipca 2016 roku w Łodzi

sprawy z powództwa A. R. (1)

przeciwko Miastu Ł.- Zarządowi Lokali Miejskich w Ł.

o zapłatę

1. oddała powództwo,
2. nie obciąża powódki kosztami procesu.

Sygnatura akt VIII C 776/15

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 26 stycznia 2015 roku powódka A. R. (1) wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego Miast Ł. – Zarządu Lokali Miejskich w Ł. (poprzednio Gminy M. Ł. – Administracji Zasobów Komunalnych Ł. w Ł.) kwoty 9.900 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 grudnia 1992 roku do dnia zapłaty tytułem zwaloryzowanej kaucji mieszkaniowej oraz o zasądzenie zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu powódka wskazała że na mocy umowy z grudnia 1992 roku wraz z nieżyjącym już mężem była najemcą lokalu mieszkalnego znajdującego się w zasobach pozwanego. W związku z zawartą umową najmu wpłaciła wraz z mężem kaucję mieszkaniową w wysokości 6.640.000 zł. Mąż powódki zmarł w dniu 1998 roku, zaś w dniu 26 czerwca 2013 roku powódka wymeldowała się z przedmiotowego lokalu, zdając klucze w dniu 18 grudnia 2014 roku. W związku z zakończeniem stosunku najmu pozwany wyliczył wysokość kaucji podlegającej zwrotowi na kwotę 0,66 zł.

(pozew k. 10-11)

W odpowiedzi na pozew strona pozwana, reprezentowana przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, zgłosiła do potrącenia podlegającą zasądzeniu na rzecz powódki kwotę zwaloryzowanej kaucji z należnościami przysługującymi pozwanemu, tj. zaległości powódki z tytułu najmu lokalu w wysokości 10.338,85 zł, a nadto wniosła o oddalenie powództwa w pozostałym zakresie oraz zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając zarzut potrącenia pozwany wskazał, że na koncie finansowym lokalu nr (...) położonego w Ł. przy ul. (...), widnieje kwota 664 zł tytułem wpłaconej kaucji mieszkaniowej – po denominacji. Jednocześnie na koncie tym figuruje zadłużenie powódki z tytułu najmu, które na dzień 30 kwietnia 2015 roku wyraża się kwotą 10.338,85 zł, w tym 7.888,93 zł z tytułu należności głównej, 1.253,92 zł z tytułu odsetek oraz 1.196 zł z tytułu kosztów sądowych. Odnosząc się do żądania pozwu pozwany podniósł, że jest ono zawyżone i nieoparte żadnym sposobem jego wyliczenia. Nadmienił, że z uwagi na otwarty katalog możliwych mierników waloryzacji, w niniejszej sprawie

winien był uwzględniony interes obu stron i zasady współżycia społecznego, zapewniające obiektywne i przeciętne porównanie wartości siły nabywczej pieniądza z daty wpłacenia kaucji oraz z daty wyrokowania.

(odpowiedź na pozew k. 18-19)

W dalszym toku procesu powódka podtrzymała żądanie waloryzacji kaucji mieszkaniowej, przyznając jednocześnie, że posiada u pozwanego zadłużenie w wysokości wskazanej w odpowiedzi na pozew, zastrzegając przy tym, że zadłużenie to spłaca. Ponadto powódka nie zakwestionowała kwoty przedstawionej przez pozwanego do potrącenia, nadmienila wyłączenie, że winna ona odpowiadać aktualnemu jej zadłużeniu.

Stanowisko w sprawie podtrzymał również pozwany, który przyznał nadto, że powódka systematycznie spłaca istniejące zadłużenie lokalu, które ostatecznie, na datę wyrokowania, wyrażało się kwotą 3.097,16 zł.

(pismo procesowe powódki k. 27-28, 90-91, pismo procesowe pozwanego k. 36, k. 50, k. 52, k. 81, k. 87, k. 103, k. 113, protokół rozprawy k. 42, k. 78, k. 110-111)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

W grudniu 1992 roku powódka A. R. (1) wraz z przyszłym mężem T. R. zawarli z poprzednikiem prawnym strony pozwanej umowę najmu lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w Ł. przy ul. (...). Podstawę zawarcia umowy stanowiła decyzja z dnia 27 listopada 1992 roku zezwalająca na zamianę mieszkaniami i przydzielająca lokal mieszkalny. W związku z zawarciem umowy najemcy byli zobowiązani do wpłaty kaucji mieszkaniowej w wysokości 6.640.000,00 zł, co też uczynili w dniu 9 grudnia 1992 roku. W lokalu, o którym mowa wyżej, pozwana była zameldowana od dnia 19 stycznia 1993 roku.

(okoliczności bezsporne, kserokopia dowodu wpłaty k. 6, zaświadczenie o wymeldowaniu k. 7, decyzja k. 93)

W dniu 26 lutego 1998 roku T. R. zmarł, a spadek po nim na podstawie ustawy nabyli żona A. R. (1) oraz dzieci K. R. i A. R. (2), po 1/3 części każde z nich. Po śmierci męża powódka wraz z synem A. R. (2) nadal zamieszkiwała w przedmiotowym lokalu. Z dniem 26 czerwca 2013 roku A. R. (1) wymeldowała się z lokalu, zaś w dniu 18 grudnia 2014 roku zdała pozwanemu klucze od niego.

(zaświadczenie o wymeldowaniu k. 7, pismo k. 8, postanowienie k. 9, okoliczności bezsporne)

W związku z wygaśnięciem umowy najmu pozwany wyliczył wysokość kaucji mieszkaniowej widniejącej na koncie finansowym przedmiotowego lokalu na kwotę 664 zł – po denominacji.

(pismo k. 20, okoliczności bezsporne)

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 29 lipca 2014 roku wydanym w sprawie o sygn. akt I Nc 919/14, Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi zasądził solidarnie od A. R. (1), M. S., P. S. i A. S. na rzecz Gminy M. Ł. – Administracji Zasobów Komunalnych Ł. w Ł. kwotę 7.644,72 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 2 lipca 2014 roku oraz kwotę 1.296 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Zasądzona kwota stanowiła zaległość pozwanej z tytułu opłat za lokal mieszkalny nr (...) położony w Ł. przy ul. (...), wyliczoną na dzień 30 kwietnia 2014 roku.

(nakaz zapłaty k. 46-47, okoliczności bezsporne)

Na dzień 30 kwietnia 2015 roku zadłużenie pozwanej związane z przedmiotowym lokalem wynosiło 10.338,85 zł. Na skutek dokonywanych przez pozwaną po wytoczeniu powództwa wpłat, zadłużenie to, według stanu na dzień wyrokowania, wynosiło 3.097,16 zł, przy czym w jego skład nie wchodziły żadne należności wynikające z nakazu zapłaty, o którym mowa wyżej.

(kartoteka finansowa k. 21-22, k. 37-39, k. 51, k. 53-57, k. 82, k. 83-84, k. 88-89, k. 107, potwierdzenie wpłaty k. 29-31, k. 61-77, okoliczności bezsporne)

Przeciętne wynagrodzenie miesięczne w dacie wpłaty kaucji mieszkaniowej – tj. w IV kwartale 1992 roku – wynosiło 3.518.000 złotych przed denominacją. Obecnie przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw, zgodnie z komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, wynosi 4.166,28 złotych brutto.

(obwieszczenie Prezesa GUS z dnia 16 czerwca 2016 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w sektorze przedsiębiorstw w maju 2016 roku – Dz.Urz.GUS.2016.26, okoliczności bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, których prawdziwości ani rzetelności ich sporządzenia nie kwestionowała żadna ze stron.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo, po uwzględnieniu zgłoszonego przez pozwanego zarzutu potrącenia, podlegało oddaleniu w całości.

Podstawą prawną żądania pozwu jest art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz.U. 2014, poz. 150 ze zm.), zwanej dalej ustawą, a także art. 358¹ § 3 k.c.

W myśl pierwszego z przytoczonych przepisów, kaucja wpłacona przez najemcę przed dniem 12 listopada 1994 roku, pomniejszona o ewentualne należności wynajmującego z tytułu najmu, podlega zwrotowi w ciągu miesiąca od dnia opróżnienia lokalu lub nabycia jego własności przez najemcę. Skoro, zatem powódka opuściła lokal, który wcześniej wynajmowała, to ma ona prawo domagać się zwrotu wpłaconej kaucji mieszkaniowej.

Należy przy tym wskazać, co nie powinno budzić wątpliwości, iż do kaucji wpłaconych przed dniem 12 listopada 1994 roku nie ma zastosowania ust. 2 cytowanego przepisu, stanowiący, iż kaucja podlega zwrotowi w kwocie odpowiadającej przyjętemu przy jej wpłaceniu procentowi wartości odtworzeniowej lokalu obowiązującej w dniu jej zwrotu. Art. 36 ust. 2 stanowi bowiem, iż sposób obliczenia wysokości kaucji wskazany w tym przepisie dotyczy wyłącznie kaucji wpłaconych w okresie obowiązywania ustawy, o której mowa w art. 39 ustawy, tj. w okresie obowiązywania ustawy z dnia 2 lipca 1994 roku o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 1998 roku, Nr 120, poz. 787 ze zm.), tj. aktu prawnego który wszedł w życie właśnie w dniu 12 listopada 1994 roku.

Jednocześnie należy wskazać, iż do kaucji uiszczonych przed dniem 12 listopada 1994 roku nie można także stosować art. 6 ustawy. Art. 36 ust. 1 ustawy jest bowiem *lex specialis* w stosunku do jej art. 27 ust. 1, przez który znajduje z kolei zastosowanie wspomniany art. 6 ustawy. Wynika to z wykładni systemowej - art. 36 ust. 1 jest usytuowany po art. 27 ust. 1, w rozdziale 5. „Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe”. Ponadto jest on powtórzeniem art. 6 ust. 2. Przy założeniu, iż art. 6 poprzez art. 27 ust. 1 można by stosować także do kaucji wpłaconych przed dniem 12 listopada 1994 roku, art. 36 ust. 1 byłby zbędny. Taka zaś wykładnia - co oczywiste - jest niedopuszczalna.

Wobec powyższego nie ma wątpliwości co do tego, iż brak jest przepisu (szczególnego) regulującego obliczanie wysokości kaucji wpłaconej przez najemcę (powódkę) w 1992 roku.

Równocześnie, już na gruncie art. 36 ust. 1 ustawy, Sąd Najwyższy orzekł, iż przepis ten nie wyłącza możliwości stosowania art. 358¹ § 3 k.c. w zakresie waloryzacji wierzytelności o zwrot kaucji wpłaconej przez najemcę przed dniem 12 listopada 1994 roku (por. uchwała z dnia 26 września 2002 roku, III CZP 58/02, OSNC 2003/9/117).

Znaczenia nie utraciło także stanowisko wyrażone w wyroku z dnia 03 października 2000 roku (w sprawie o sygnaturze akt K 33/99, Dz.U. Nr 83, poz. 946), w którym Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność z

Konstytucją ograniczenia możliwości waloryzacji kaucji mieszkaniowych wpłaconych przed dniem 12 listopada 1994 roku. Przytoczone orzeczenie dotyczyło, co prawda art. 62 ustawy z dnia 02 lipca 1994 roku, zgodnie z którym kaucja mieszkaniowa wpłacona przed dniem 12 listopada 1994 roku podlegała zwrotowi wraz z oprocentowaniem, co było przyczyną rozbieżności co do tego, czy kaucje te mogą być waloryzowane, czy też nie, zaś obecnie brzmienie art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku jest odmienne, gdyż nie wskazuje sposobu obliczenia wysokości kaucji podlegającej zwrotowi. Jak jednak powiedziano, nie skutkuje to utratą znaczenia tego orzeczenia. Przepis art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku nie wprowadza bowiem sposobu obliczenia kaucji podlegającej zwrotowi (zatem wskazanie sposobu waloryzacji kaucji w oparciu o art. 358¹ § 3 k.c. ma bardzo istotne znaczenie), a równocześnie, co także istotne, wyrok Trybunał Konstytucyjnego dotyczy także kaucji wpłaconych przed dniem 12 listopada 1994 roku.

Powyższe oznacza, że obecnie brak jest jakichkolwiek wątpliwości, że wpłacone przed dniem 12 listopada 1994 roku kaucje mieszkaniowe podlegają waloryzacji, a nadto przy obliczaniu wysokości (zwaloryzowanego) świadczenia należy stosować reguły wskazane w art. 358¹ § 3 k.c.

Zgodnie zaś z art. 358¹ § 3 k.c., w razie istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współżycia społecznego, zmienić wysokość lub sposób świadczenia pieniężnego, chociażby były ustalone w orzeczeniu lub umowie.

Przytoczony przepis jest wyjątkiem od zasady nominalizmu wyrażonej

w art. 358¹ § 1 k.c., zgodnie z którą, zapłata sumy pieniężnej ma nastąpić w sumie nominalnej bez względu na to, czy między chwilą powstania a chwilą wykonania zobowiązania doszło do obniżenia lub podwyższenia siły nabywczej pieniądza.

Strony nie kwestionowały tego, iż w rozpoznawanej sprawie po powstaniu stosunku zobowiązaniowego doszło do istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza. Istotna zmiana siły nabywczej pieniądza, skutek przemian społeczno-gospodarczych przełomu lat 80-ych i 90-ych jest zresztą okolicznością notoryjną. Wystarczy analiza wysokości odsetek ustawowych - mających zmniejszać skutki inflacji - która np. w samym styczniu 1990 roku wynosiła 60%. Stwierdzić zatem należy, że w wyniku przemian ustrojowych doszło do zjawiska znanego jako hiperinflacja, która swym zakresem przekroczyła ramy normalnego ryzyka kontraktowego, z jakim liczyć się winien każdy kontrahent. Skutkiem tych procesów był rewolucyjny spadek siły nabywczej pieniądza, charakteryzujący się wzrostem cen towarów i usług konsumpcyjnych, wzrostem wynagrodzeń a także spadkiem realnej wartości złotego w stosunku do walut wymiennalnych. Spełniona jest zatem przesłanka w postaci zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania.

Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku o zmianie ustawy- Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321), do zobowiązań pieniężnych powstałych od dnia 30 października 1950 r., jeszcze nieprzedawnionych i niewykonanych do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się art. 358¹§3 k.c. tylko do świadczeń w części nie wykonanej; świadczenie strony pozwanej nie zostało zaś wykonane i nie jest przedawnione; zresztą taki zarzut nie został podniesiony.

Przepis art. 358¹ § 3 k.c. nie zawiera żadnych wskazówek konkretyzujących mierniki dokonywanej przez sąd waloryzacji, pozostawiając tę kwestię uznaniu sędziowskiemu. Dokonując wyboru wskaźnika waloryzacyjnego, należy mieć na uwadze podstawowy cel waloryzacji, jakim jest przywrócenie początkowej wartości długu. Nie oznacza to jednak przyzwolenia na czysto matematyczne przerachowanie sumy nominalnej długu. Sąd dokonujący waloryzacji świadczenia jest związany również dwoma kryteriami ocennymi, tj. interesem stron i zasadami współżycia społecznego.

Interes powódki wymaga by zwaloryzowana kwota kaucji mieszkaniowej odpowiadała kwocie wpłaconej w grudniu 1992 roku. Z kolei interes pozwanego nakazuje uwzględnienie jego sytuacji majątkowej, która powszechnie, z uwagi na procesy restrukturyzacyjne i zadłużenie wobec kontrahentów, jest oceniana jako zła. W związku z tym nie jest

możliwe takie zwaloryzowanie kaucji mieszkaniowej, które zaspokoiliby w pełni pretensje jednej ze stron procesu pomijając wzgląd na drugą stronę.

W konsekwencji Sąd uznał, iż właściwym dla przedmiotowego stosunku prawnego tzw. miernikiem waloryzacji, będzie przeciętne miesięczne wynagrodzenie netto. W orzecznictwie i doktrynie z jednej strony prezentowane jest stanowisko, iż miernik waloryzacji winien odpowiadać charakterowi (rodzajowi) stosunku prawnego, którego dotyczy. Z drugiej jednak strony ugruntowany i niekwestionowany w orzecznictwie jest pogląd, iż w przypadku waloryzacji kaucji mieszkaniowych wpłacanych przez najemcę jako miernik waloryzacji należy przyjąć nie czynsz, a właśnie miesięczne przeciętne wynagrodzenie. Wysokość kaucji była bowiem - co bardzo istotne z punktu widzenia określenia miernika waloryzacji w sprawach kaucji mieszkaniowych - odnoszona do wynagrodzenia najemców. Ponadto przyjęcie miernika w postaci czynszu byłoby niewłaściwe ze względu na zmiany charakteru czynszu (uprzednio nie odpowiadał faktycznym kosztom utrzymania lokali) i regulowanie go w poprzednim ustroju w sposób sztuczny, nie uwzględniający rzeczywistych kosztów oraz wydatków i nakładów wynajmującego; był on ustalany w oderwaniu od rzeczywistych uwarunkowań jego wysokości. Miernikiem zaś, który jest najbardziej miarodajny jest wynagrodzenie z tym, że w wysokości netto, a więc po odliczeniu podatku od osób fizycznych oraz zaliczek na ubezpieczenie zdrowotne, emerytalne i rentowe, jako że przeciętne wynagrodzenie w poprzednim okresie nie uwzględniało tych elementów.

W dniu wpłaty kaucji (kwota 6.640.000 zł) przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynosiło 3.518.000 zł. Kaucja stanowiła, więc około 1,88 ówczesnego wynagrodzenia. Wynagrodzenie miesięczne przyjęte za podstawę obliczenia to netto 2.969,53 zł (4.166,28 zł brutto). Obliczenie przedstawia się następująco: przeciętne miesięczne wynagrodzenie netto w dniu wyrokowania (art. 316 § 1 k.p.c.) wynosiło 2.969,53 zł; wynagrodzenie netto pomnożone przez 1,88 daje kwotę 5.582,71 zł (tzw. kwota pełnej waloryzacji).

Ta kwota podlegała następnie przeliczeniu z uwzględnieniem przesłanek z art. 358¹§3 k.c., a więc z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego i interesów obu stron. Sąd miał na uwadze, iż obie strony były dotknięte procesami inflacyjnymi, a strona pozwana nie miała całkowitej swobody w dysponowaniu kwotą kaucji. Żadna ze stron procesu nie miała wpływu na wzrost inflacji, a tym bardziej nie była w stanie zapobiec ani zminimalizować jej skutków. Przy rozkładaniu ryzyka związanego ze zmianą siły nabywczej pieniądza polskiego, Sąd miał na uwadze również interesy obu stron, które bezpośrednio wiążą się z celem uiszczony kaucji mieszkaniowej. Wpłacenie kaucji było czynnością jednorazową, zmierzającą do zabezpieczenia interesów wynajmującego, który mógł z przedmiotowej kaucji zaspokoić swoje ewentualne roszczenia z tytułu najmu, np. w razie uszkodzenia lokalu przez powódkę.

Uwzględnienie interesów obu stron oraz zasad współzycia społecznego skłania do przyjęcia założenia, że negatywnymi skutkami inflacji winny być obciążone w mniej więcej równym stopniu obie strony, tak by rozłożyć ryzyko procesów ekonomicznych w sposób równomierny. Z drugiej strony nie można dokonywać prostego, matematycznego przerachowania, gdyż wskazane wyżej kryteria mają zapewniać maksymalną elastyczność ocen a tym samym prowadzić do waloryzacji zgodnej z interesami stron i rozumianej jako sprawiedliwa. Wyklucza to więc proste przerachowanie arytmetyczne i jakikolwiek przyjęty z góry algorytm waloryzacji. Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe względy, Sąd uznał, że w świetle zasad współzycia społecznego i interesów obu stron zwaloryzowana kaucja mieszkaniowa powinna wynosić połowę kwoty tak zwanej waloryzacji pełnej, a więc oscylować wokół kwoty 2.791,35 zł.

W tym miejscu rozważyć należy zgłoszony przez stronę pozwaną zarzut potrącenia, który to zarzut Sąd uznał za w pełni zasadny. W myśl art. 498 § 1 i 2 k.c. gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym; Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej. Potrącenia dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe (art. 499 k.c.). Z kolei w myśl art. 505⁴ § 2 k.p.c. powództwo wzajemne oraz zarzut potrącenia są dopuszczalne, jeżeli roszczenia nadają się do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym. W niniejszej sprawie pozwany spełnił wszystkie przesłanki, o

których mowa wyżej, zindywidualizował bowiem swoją wierzytelność, skonkretyzował jej zakres przedstawiony do potrącenia z wierzytelnością powódki, wskazał nadto przesłanki jej powstania, wymagalności i wysokości oraz dowody w celu ich wykazania. Jednocześnie, roszczenie pozwanego nadaje się do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym, powódka zaś nie kwestionowała ani wysokości swojego zadłużenia, ani kwoty przedstawionej przez pozwanego do potrącenia. Na dzień wyrokowania zadłużenie powódki z tytułu korzystania z lokalu nr (...) położonego w Ł. przy ul. (...) przedstawione do potrącenia wyrażało się kwotą 3.097,16 zł. Przedmiotowym powództwem powódka dochodziła zapłaty kwoty 9.900 zł, przy czym pozew okazał się zasadny wyłącznie w zakresie kwoty 2.791,35, a zatem niższej, aniżeli przedstawionej przez pozwanego do potrącenia.

Mając na uwadze powyższe, Sąd oddalił powództwo w całości.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., mając na uwadze szczególnie trudną sytuację życiową powódki, która, zdaniem Sądu, oceniana przez pryzmat zasad współzycia społecznego, uzasadnia odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Zgodnie z treścią wskazanego przepisu, w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Sposób skorzystania z art. 102 k.p.c. jest przy tym suwerennym uprawnieniem sądu orzekającego i od oceny tegoż sądu należy przesądzenie, że taki szczególnie uzasadniony wypadek nastąpił w rozpoznawanej sprawie oraz usprawiedliwia odstąpienie od obowiązku ponoszenia kosztów procesu (por. m.in. postanowienie SN z dnia 25.03.2011 r., IV CZ 136/10, LEX nr 785545; postanowienie SN z dnia 19.01.2012 r., IV CZ 118/11, LEX nr 1169157; postanowienie SN z dnia 26.01.2012 r., III CZ 10/12, OSNC 2012/7-8/98; postanowienie SN z dnia 9.02.2012 r., III CZ 2/12, LEX nr 1162689). W ocenie Sądu taki właśnie szczególny wypadek zachodzi w stosunku do powódki. Analiza sytuacji życiowej i majątkowej A. R. (1) doprowadziła Sąd orzekający w sprawie do przekonania, że powódki nie posiada wystarczających środków na pokrycie kosztów procesu, co uzasadnia zastosowanie przepisu art. 102 k.p.c. do rozstrzygnięcia w ich przedmiocie (por. m.in. wyrok SA w Białymstoku z dnia 11.04.2014 r., I ACa 9/14, LEX nr 1455540; wyrok SA w Łodzi z dnia 27.11.2013 r., I ACa 725/13, LEX nr 1409197; wyrok SA w Szczecinie z dnia 25.10.2012 r., I ACa 571/12, LEX nr 1237890).

Z tych względów orzeczono, jak w sentencji.